

PÄÄTÖS

Nro 84/2021

Dnro ISAVI/4995/2019

Julkaisupäivä
3.9.2021

ASIA

Pengertien rakentaminen Haukiveden Haapaselän Pienen Pehesaaren ja Ison Pehesaaren väliseen salmeen, Joroinen

HAKIJAT

Jani Palokki
Heikki Lukin

SISÄLLYS

ASIA.....	1
HAKIJAT	1
HAKEMUKSEN VIREILLETULO.....	3
LUVAN HAKEMISEN PERUSTE JA LUPAVIRANOMAISEN TOIMIVALTA	3
HANKETTA KOSKEVAT LUVAT, PÄÄTÖKSET JA ALUEEN KAAVOITUSTILANNE	3
Luvat ja päätökset.....	3
Kaavoitustilanne ja suojelualueet.....	3
LUPAHAKEMUKSEN SISÄLTÖ	3
Hankkeen tarkoitus ja yleiskuvaus	3
Veden korkeuden ja vesistön käyttö	3
Suoritettavat toimenpiteet ja tehtävät rakenteet.....	4
Kiinteistötiedot ja oikeudet alueisiin	4
Hankkeen vaikutukset	5
HAKEMUKSESTA TIEDOTTAMINEN.....	5
LAUSUNNOT	5
MUISTUTUKSET JA MIELIPITEET.....	7
HAKIJAN SELITYS	9
Hakemuksen täydennys	11
ALUEHALLINTOVIKASTON RATKAISU.....	11
Ratkaisu.....	11
Perustelut	12
Sovelletut säännökset	14
Lausuntoihin ja muistutuksiin vastaaminen	14
KÄSITTELYMAKSU JA SEN MÄÄRÄYTYMINEN	14
PÄÄTÖKSESTÄ TIEDOTTAMINEN.....	15
Päätös.....	15
Päätöksestä tiedottaminen.....	15
MUUTOKSENHAKU	15
Liite	15
ASIAN KÄSITTELIJÄT.....	15

HAKEMUKSEN VIREILLETULO

Jani Palokki ja Heikki Lukin ovat 10.6.2019 Itä-Suomen aluehallintovirastossa vireille panemassaan ja myöhemmin täydentämässään hakemuksessa pyytäneet lupaa pengertien rakentamiseen Haukiveden Haapa-
selälle Pienen Pehesaaren ja Ison Pehesaaren väliseen salmeen Joroisten kunnassa ja pysyvää käyttöoikeutta hanketta varten tarvittaviin alueisiin.

LUVAN HAKEMISEN PERUSTE JA LUPAVIRANOMAISEN TOIMIVALTA

Vesilain 3 luvun 2 § ja 1 luvun 7 §:n 1 momentti

HANKETTA KOSKEVAT LUVAT, PÄÄTÖKSET JA ALUEEN KAAVOITUSTILANNE

Luvat ja päätökset

Hankkeella ei ole aikaisempia lupia.

Kaavoitustilanne ja suojelualueet

Hankealueella on voimassa Pehesaaren ranta-asetus (12.2.1991) sekä Saimaan alueen rantayleiskaava (3.1.2006, täydennetty 6.2.2009). Ranta-asetuksessa hankkeen ranta-alueet ja pääosa Iso ja Pieni Pehesaaresta on merkitty maa- ja metsätalousalueeksi (M). Kaavassa Iso Pehesaareen on merkitty seitsemän rakennuspaikkaa. Pienen Pehesaaren etelärannalle on merkitty ohjeellinen venevalkama-alue (lv).

LUPAHAKEMUKSEN SISÄLTÖ

Hankkeen tarkoitus ja yleiskuvaus

Hankealue sijaitsee Joroisten kunnassa Haukiveden Haapavedellä Pieni Pehesaaren ja Iso Pehesaaren välisessä salmessa Kotkatlahti 10 osakaskunnan (171-408-876-8) sekä Joroisten osakaskunnan (171-876-7-1) omistamalla yhteisellä vesialueella. Hankkeen tarkoituksena on tieyhteyden rakentaminen Pieni Pehesaaresta Isoon Pehesaareen. Tieyhteys palvelee Iso Pehesaareessa sijaitsevaa vapaa-ajan asutusta ja saareissa harjoitettavaa metsätaloutta.

Veden korkeuden ja vesistön käyttö

Hakijan mukaan hankealue on matala ja hyvin kivikkoinen salmi, jonka veden laatu on hyvä. Salmessa veden virtaus on kaakkoon päin.

Hakija on ilmoittanut seuraavat Haapaveden vedenkorkeusteidot N₂₀₀₀-järjestelmässä:

ylivesi (HW)	+77,21 metriä
keskivesi (MW)	+76,18 metriä
alivesi (NW)	+75,32 metriä

Salmen kautta pystyy kulkemaan soutuveneellä, poikkeuksena alimpien vedenkorkeuksien aika. Salmea on hakijan mukaan käytetty hyvin vähän veneellä liikkumiseen ja sen läpi kuljettaessa joutuu väistämään useita kiviä. Parempi vesikulkuyhteys sijaitsee Ison Pehesaaren eteläpuolella. Hakijalla ei ole havaintoja siitä, että salmessa olisi kalastettu. Salmessa ei ole valtaväylää.

Suoritettavat toimenpiteet ja tehtävät rakenteet

Ison Pehesaaren ja Pienen Pehesaaren väliin suunnitellun pengertien pituus vesialueella on noin 60 metriä ja harjan leveys viisi metriä. Pengertiehen tulee yksi halkaisijaltaan 2,5 metrinen siltarumpu vesiliikennettä ja kaksi 1 metristä rumpua veden virtausta varten. Vesiliikennettä varten rakennettavan siltarummun pituus ja penkereen leveys rummun kohdalla on 10 metriä ja veden virtausta varten rakennettavien rumpujen kohdalla 8,5 metriä. Siltarummun aukon vapaa korkeus Haukiveden keskivedenkorkeudesta (N₂₀₀₀ +76,18 m) mitattuna on noin 1,2 metriä.

Pengertie rakennetaan pääosaltaan tiealueelta raivattavista luonnonkivistä. Isoista kivistä tehty penger kiilataan tiealueelta raivattavilla kivillä. Kiilauksen päälle laitetaan N3-luokiteltu suodatinkangas, jonka päälle laitetaan murskekerrokset. Rummut perustetaan suoralle kalliosepelistä (16–32 mm) tehdylle arinalle ja rummun ympäristäyttö tehdään valmistajan ohjeen mukaisesti. Penkereen luiskat rakennetaan kaltevuuteen 1:1.

Pengertie on tarkoitus rakentaa pian luvan lainvoimaiseksi tulon jälkeen. Rakentamiseen menee aikaa enintään kaksi viikkoa.

Kiinteistötiedot ja oikeudet alueisiin

Pengertien rantautumispaikat sijoittuvat kiinteistöjen Pekonsaari (171-407-5-37) ja Pehesaari (171-408-10-42) maa-alueille. Kummatkin maa-alueet ovat hakijoiden omistuksessa. Vesialueella pengertie sijoittuu Kotkatlahti 10 osakaskunnan (171-408-876-8) sekä Joroisten osakaskunnan (171-876-7-1) omistamalle yhteiselle vesialueelle.

Pehesaaren tilalla on osuus Kotkatlahti 10 osakaskunnan yhteiseen vesialueeseen (osuuden suuruus 0,005278/0,333300, laskennallinen osuus 6,5939 ha). Hakija on lisäksi ostanut tilan Kiviranta 171-407-9-40 kaikki osuudet Joroisten osakaskunnan yhteiseen vesialueeseen (osuuden suuruus 0,002333/1,000000, laskennallinen osuus 1,701 ha)

Hakija on pyytänyt pysyvää käyttöoikeutta Joroisten ja Kotkatlahti 10 osuuskuntien vesialueisiin ja esittänyt käyttöoikeudesta maksettavaksi korvaukseksi Joroisten osakaskunnalle 60 euroa ja Kotkatlahti 10 osakaskunnalle 20 euroa. Vesialuetta penkereen alle jää Joroisten osakaskunnan vesialueella 317 neliömetriä ja Kotkatlahti 10 osuuskunnan vesialueella 89 neliömetriä. Vesialuetta penkereen alle jää yhteensä noin 406 neliömetriä.

Hankkeen vaikutukset

Hakemuksen mukaan penkereen rakentamisesta aiheutuu tilapäistä veden samentumista. Hankkeella ei ole vaikutusta luontoarvioihin, eikä sen johdosta veden virtaus salmessa sanottavasti muutu. Pengertie parantaa olennaisesti kulkuyhteyttä Isoon Pehesaareen, jonka seurauksena saarissa olevien tilojen, metsän ja vapaa-ajan asuntojen arvot kohoavat. Hakijan mukaan pengertien alle jäävillä vesialueilla on kalastuksen kannalta vähäinen merkitys. Hankkeesta ei aiheudu haitallisia vaikutuksia eikä korvattavaa vahinkoa.

HAKEMUKSESTA TIEDOTTAMINEN

Hakemuksesta on tiedotettu julkaisemalla kuulutus ja hakemusasiakirjat aluehallintovirastojen verkkosivuilla (<https://ylupa.avi.fi/fi-FI>) 9.12.2019–8.1.2020.

Tieto kuulutuksesta on julkaistu myös Joroisten ja Rantasalmen kuntien verkkosivuilla.

Hakemuksesta on lisäksi erikseen annettu tieto niille asianosaisille, joita asia erityisesti koskee.

Aluehallintovirasto on pyytänyt hakemuksen johdosta lausunnot Etelä-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ympäristö- ja luonnonvarat -vastuualueelta ja Pohjois-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta kalatalousviranomaisena sekä Joroisten ja Rantasalmen kunnalta ja Joroisten ja Rantasalmen kuntien ympäristönsuojeluviranomaiselta.

LAUSUNNOT

1) Etelä-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastuualue on todennut, että suunniteltu tiepenger ei sijaitse Natura 2000-verkostoon kuuluvalla alueella tai luonnonsuojeluohjelmien alueilla, mutta Haapaselän vesialue on äärimmäisen uhanalaisen saimaannorpan esiintymisalueella. Pengertiellä tai sen rakennustöillä ei ole välittömiä luonnonsuojelullisia haittavaikutuksia saimaannorpalle, mikäli ympäristöön häiriötä aiheuttavia rakentamistöitä ei tehdä pesimäaikana talvella. Muutoin ELY-keskuksella ei ole tiedossa erityisiä suojeluarvoja tai suojelukohteita rakenteen vaikutuspiirissä.

Pengertiehen on esitetty asennettavaksi yksi halkaisijaltaan 2,5 m silta-rumpu ja kaksi halkaisijaltaan 1,0 m rumpua. Suunnitelmassa esitetty 2,5 m rumpu vaikuttaa kohteeseen liian pieneltä, mikäli pienveneiden kulkumahdollisuus halutaan säilyttää salmessa. Vedenkorkeuden vaihteluväli Haukivedessä on suuri ja veneillä liikkuminen suunnitellun rummun läpi on hankalaa tai mahdotonta ylempien vedenkorkeuksien vallitessa. Silta- ja rumpurakenteiden aukkomitotus -oppaan (Järvenpää & Savolainen (toim.) 2016, s. 21) mukaan vesistöosloissa alikulkukorkeuden olisi oltava vähintään $HW1/100 + 0,5$ m. ELY-keskuksen arvioima tulvakorkeus Haukivedelle on tulvan toistuvuudella $HW1/100 N2000 + 77,40$ m, mutta ilmastomuutoksen on arvioitu nostavan Saimaan tulvakorkeuksia. Tulevaisuudessa Haukiveden tulvakorkeus toistuvuudella $HW1/100$ arvioidaan olevan tasolla $N2000 + 77,60$ m. Suunnitelmassa esitetyn siltarumpurakenteen alikulkukorkeus on suositukseen nähden riittämätön.

Vesistöpengerys sulkee salmen poikkileikkausta huonontaa veden vaihtuvuutta salmessa. Rakenne saattaa myös aiheuttaa vesistön pohjan koamoamista rakenteen ympäristössä. Salmen vedenvaihtumisen pienentymisen saattaa aiheuttaa ajan myötä pohjan liettymistä, vesikasvillisuuden runsastumista ja myös vedenlaatu voi paikallisesti huonontua.

ELY-keskus esittää paikalle asennettavaksi suunnitelmassa esitettyä silta-rumpua suurempi siltarumpu tai silta, jonka alikulkukorkeus on vähintään suositusten mukainen ja ilmastokestävä eli suunnitelmassa huomioidaan ilmastomuutoksen arvioitu vaikutus tulvakorkeuteen. Siltarummun tulisi lisäksi olla matalarakenteinen tai vaakaelliptinen, jolloin paikalla saavutetaan suurempi vedenvaihtuvuus. Siltarummun asemointi kannattanee tehdä salmessa suunnitellun tielinjauksen syvimmälle kohdalle sekä venekulun kannalta, että oletettavasti suurimman vedenvaihdunnan saavuttamiseksi.

Hanke ei vaaranna valtioneuvoston 3.12.2015 hyväksymän Vuoksen vesienhoitoalueen vesienhoitosuunnitelman (Vuoksen vesienhoitoalueen vesienhoitosuunnitelma vuosiksi 2016–2021) eikä Etelä-Savon pinta- ja pohjavesien hoidon toimenpideohjelman vuosiksi 2016–2021 mukaista vesialueelle (Saimaa Haukivesi, Haapaselkä) määritellyä hyvän ekologisen tilan säilyttämistä (suuret vähähumuksiset järvet).

ELY-keskus esittää mahdollisesti myönnettävän luvan ehtoihin sisällytettäväksi ainakin seuraavaa:

1. Rakentamistyö on tehtävä sellaisena aikana ja siten, että haitallinen veden samentuminen jää mahdollisimman vähäiseksi ja että muuta vesistön käyttöä ei sanottavasti vaikeuteta. Saimaannorpan pesinnälle aiheutuvan häiriön välttämiseksi ympäristöön häiriötä aiheuttavia rakentamistöitä ei tule tehdä 1.1.–15.4. välisenä aikana.

2. Rakentamistöiden aloittamisesta on ennakolta kirjallisesti ilmoitettava Etelä-Savon ELY-keskukselle ja Joroisten kunnalle.

3. Tiepenger rakenteineen on huolellisesti viimeisteltävä niin, että se mahdollisimman hyvin sopeutuu ympäröivään maisemaan.

4. Työn valmistumisesta on kirjallisesti ilmoitettava Etelä-Savon ELY-keskukselle ja Joroisten kunnalle 2 kuukauden kuluessa valmistumisajankohdasta lukien.

2) Joroisten kunnan ympäristönsuojeluviranomainen (Keski-Savon ympäristölautakunta) on todennut, että Pehesaaren rantakaavassa esitetyt Iso Pehesaaren rakennuspaikat ovat ilman tieyhteyttäkin tavanomaisella tavalla hyödynnettävissä ja käytettävissä kaavan mukaiseen tarkoitukseen. Kaavassa on kiinnitetty huomiota alueen luonnontilan säilyttämiseen kieltämällä sellainen tonttien rantarakentaminen, jossa kaivetaan, louhitaan tai pengerretään rantaviivaa. Hakemuksen pengertie tulee näkymään matalapiirteisenä rakennelmana salmialueen maisemassa.

Hakemuksessa on esitetty varsin suppeasti tietoja hankkeen vaikutuksista vesi- ja luonnonoloihin, vesistön käyttöön sekä arviointiin hankkeen aiheuttamista vahingoista ja haitoista, kuten hankkeen vaikutuksista veden laatuun, virtausoloihin, maisemaan, kalakantoihin ja kalastukseen, alueen virkistyskäyttöön tai muuhun vesistön käyttöön.

Ympäristönsuojeluviranomaiselle tulleiden yhteydenottojen sekä luvan hakijoiden näkökanta salmialueen soveltuvuudesta vesistökulkemiseen nykyisin tai hakemuksen mukaisen pengertien siltarummun kautta ovat ristiriitaiset, jonka vuoksi salmialueen katselmus tulisi olla osa lupakäsittelyä.

Vaikka tieyhteyden rakentamiseen Pieneen Pehesaareen ei muutoin ole huomauttamista, ennalta arvioiden suunnitelmissa esitetty pengertie heikentää jossain määrin veden vaihtuvuutta sekä mahdollista virkistyskäyttöä.

MUISTUTUKSET JA MIELIPITEET

1) [REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED] muistutukseen yhtyen vastustavat hanketta ja vaativat hakemuksen hylkämistä. Muistuttajat vaativat, että kohteesta tehdään luontoarvio, koska alueella ja tielinjalla esiintyy rauhoitettuja kasvi- ja eläinlajeja (mm. sarjatalvikki, valko-lehdokki, metsälehmus, näsiä, härkälintu, majava, saimaannorppa). Pengertien rantautumiskohta on luonnonkaunis kivikkoalue. Tie aiheuttaisi muutoinkin maisemahaittaa ja kaavoituksessakin on edellytetty rantapuuston säilyttämistä maisemallisista syistä.

Muistuttajat tuovat lisäksi esiin, että salmesta on nyt mahdollista kulkea soutaen, mottoriveneellä tai kanootilla. Rumpuputken pieni koko ja

vedenkorkeuden vaihtelu johtaisivat kulkemisen vaikeutumiseen erityisesti korkean veden aikaan. Tie estäisi mm. saareen kulkevilta lyhyemmän ja turvallisemman kulkuyhteyden. Kulku-uoma kapenisi ja veden virtaus hidastuisi pengerryksen takia, mikä johtaisi rehevöitymiseen ja liettymiseen. Hankealue on suosittu onki-, uistelu- ja vetouistelupaikka. Muistuttajat katsovat, että tie puukuljetuksille ei ole välttämätön ja siitä koituisi vain yksityistä etua hankkeesta vastaavalle, sillä proomukuljetus puutavaralle on edelleen mahdollista. Lisääntyvä liikenne alueella sen sijaan aiheuttaisi loma-asutukselle meluhaittaa, maisemahaittaa ja kulkuhaittaa sekä virkistysarvojen heikkenemistä.

2) [REDACTED] on vaatinut, että kohteesta tehdään luontoselvitys. Sen lisäksi, mitä muistutuksessa 3 on sanottu, he ovat tuoneet esiin muun ohella, että alueella molemmissa saarissa ja osittain pengerrysalueella tai sen lähetyvillä esiintyy useita harvinaisten kasvilajien esiintymiä sekä lintulajeja ja niiden pesäpaikkoja. Alueella on havaittu majava, saukko ja piisami sekä saimaannorppa. Muistuttajat katsovat, että pengertie aiheuttaisi pysyvää maisemallista haittaa arvokkaalla vesireitillä. Pengerrakentaminen olisi kaavoituksen vastaista. Kulkuhaitta olisi merkittävä muistutuksessa tarkemmin selvitettyllä tavalla, eikä isokaan rumpuputki mahdollistaisi kulkemista kaikissa olosuhteissa. Penger aiheuttaisi muutoksia veden virtaukseen ja johtaisi salmen umpeen kasvuun. Haittana on tuotu esiin myös kalastuksen vaikeutuminen, kalastuspaikkojen menettäminen ja haitta kalastolle. Pengerillä olisi myös kulttuuriarvoille haittaa ja se alentaisi mökkitilan arvoa.

3) [REDACTED] on todennut, että vesiliikenne on jatkuvaa kyseissä salmessa, koska kukaan ei aja veneellä ympäri kyseisten saarien ja salmessa kalastetaan jatkuvasti sekä vesilintujen pesintä häiriintyy. Kyseiset rummut ovat liian pieniä virtausten kannalta Lihavanselälle. Myös majavan pesintä häiriintyy.

4) [REDACTED] on todennut, että järviolue on ympäristönsuojelullisesti arvokas kasvillisuuden ja eliöstön kannalta. Alue rajoittuu Saimaannorpan suojelualueeseen ja sieltä on tehty useita norppahavaintoja. Väylän tukkiminen vaikeuttaisi vesiliikennettä.

5) [REDACTED] on todennut, että hänen omistamansa saari sijaitsee melko lähellä ko. hankekohdetta. Hankkeen toteutuminen ei saa aiheuttaa pysyvää haittaa mm. veden samentumisena ja virtausmuutoksina. Salmen läpikulku pienmoottoriveneellä pitäisi myös olla mahdollista. Hankkeen toteutuminen ei saisi aiheuttaa haittaa ko. alueen vapaa-ajan kalastamiselle ja luontoarvoille eikä liikenteestä aiheutuvaa meluhaittaa.

6) [REDACTED] vastustaa hanketta ja on tuonut esiin, että järviolue on ympäristönsuojelullisesti arvokas niin kasvustonsa kuin eläimistönsä kannalta. Pengertie vaikuttaisi haitallisesti veden virtaukseen, veden laatuun ja järvien rehevöitymiseen, sillä Pengertiehen tulevat rummut eivät ole

riittävät veden virtausta varten. Se vaikuttaisi alueella harrastettavaan kalastukseen. Alueella vedenkorkeuden vaihtelu on jopa yli metrin luokkaa, alue rajoittuu Saimaan norpan suojelualueeseen ja myös tällä alueella on tehty useita norppahavaintoja. Norppien elinympäristöä ei tule pilata. Väylän tukkiminen vaikeuttaisi vesiliikennettä merkittävästi aiheuttaen sosiaalisia haittoja, koska vain soutuveneellä liikkuminen onnistuisi. Iso Pehesaaren kiertämisellä reitti tulisi pitkäksi ja vaaralliseksi järvien kivikkoisuudesta ja isosta Haapaselästä johtuen.

7) [REDACTED] on edellisen muistutuksen lisäksi tuonut esiin, että veden korkeus vaihtelee paljon ja siksi rumpu ei riitä edes soutuveneelle väyläksi. Alueella on rauhoitettua kasivillisuutta ja elänkantaa, minkä vuoksi alue olisi tutkittava luonnonsuojelun kannalta. Alueen sosiaalinen elämä edellyttää vesitieteyttä, mikä hankkeella esityksi ja vaihtoehtoinen reitti olisi vaarallinen.

8) [REDACTED] on antanut samansisältöisen muistutuksen kuin muistuttaja 11 ja lisäksi korostanut vesitieteyhteyden tärkeyttä saarten välitse.

HAKIJAN SELITYS

Hakija on antanut lausuntojen ja muistutusten johdosta seuraavan selityksen.

Kyse on vesitalousasiasta. Vesilain 1 luvun 3 §:n 1 momentin 9 kohdan mukaan, vesitaloushankkeella tarkoitetaan vesi- tai maa-alueella toteutettavaa toimenpidettä tai rakennelman käyttöä, joka voi vaikuttaa pinta- tai pohjaveteen, vesiympäristöön, vesitalouteen tai vesialueen käyttöön. Kun hakijat käyttävät salmen molemmilla puolilla olevaa maa-aluettaan esimerkiksi kulkemiseen, tällainen käyttö ei ole vesitalousasia. Pengertien rakentamisen ja käytön vaikutusalue ulottuu enintään 50 metrin päähän penkereestä vesialueen ja ranta-alueen suuntaan. Hakijat omistavat maa-alueen vaikutusalueella. Lähin muiden kuin hakijoiden omistama tila sijaitsee noin sadan metrin päässä Pienen Pehesaaren luoteispäässä. Tämä tila on [REDACTED]. Tälle tilalle kulkeminen tapahtuu autotietä pitkin, joka kulkee Pienessä Pehesaaressa hakijoiden omistamaa maa-aluetta pitkin.

Rantakaavassa Isoon Pehesaareen hakijoiden omistamalle alueelle on merkitty kuusi rakennuspaikkaa. Kulkuyhteyden saanti näille rakennuspaikoille pengertien kautta salmessa on välttämätöntä. Rakennuspaikoille joudutaan kuljettamaan rakennustarvikkeita suuret määrät. Rakennusmiehetkin tarvitsevat kulkuyhteyttä pengertien kautta rakennuspaikoille. Rakennuspaikkojen (vapaa-ajan asuntojen) rakentamisen jälkeen tarvitaan kulkuyhteys pengertien kautta salmessa näille paikoille. Autolla pääsy rakennuspaikoille nostaa merkittävästi niiden arvoa. Veneellä kulku rakennuspaikoille olisi hidasta, hankalaa ja kallista, varsinkin raskaiden tavaroiden kuljettamisessa. Alueen käytön kannalta on järkevää, että kaikki kulku Isoon

Pehesaareen keskitetään tapahtuvaksi salmeen rakennettavan pengertien kautta.

Pengertiehankkeella ei ole vaikutusta saimaannorpille. Kotkatlahti 10 osakaskunnan ja Joroisten osakaskunnan vesialueet eivät ole saimaannorpien esiintymisaluetta. On huomattava, että näillä osakaskunnilla ei ole huomautettavaa hanketta vastaan. Nämä osakaskunnat hyväksyvät siten pengertiehankkeen.

Kalastaminen pengertien alle jäävällä vesialueella ja sen lähialueella on ollut mahdollista vain katiskoilla. Paljon paremmat kalavedet sijaitsevat mainitun alueen ulkopuolella.

Vesilain 1 luvun 3 §:ssä tarkoitettu jokaisen kulkuoikeus (yleiskäyttöoikeus) on heikko. Kulkuoikeus vesistössä väistyy sillä, että vesialueen omistaja asettaa vesistöön rakennelman, joka estää kulkemisen siellä.

Esillä oleva salmi on kapea ja sen molemmat rannat vaikutusalueella omistaa hakijat. Vieraiden ihmisten kulkemisesta salmessa aiheutuu vesilain 1 luvun 3 §:ssä tarkoitettua tarpeetonta haittaa ja häiriötä hakijoille sekä eläimille, kuten pesiville linnuille. Salmen ulkopuolella on paljon tilaa vieraille ihmisille kulkea vesistössä aiheuttamatta haittaa tai häiriötä.

Kulkuoikeus pengertietä pitkin ratkaistaan yksityistielain mukaan. Tämä ei ole vesitalousasia. Kun pengertie on saatu valmiiksi, se soveltuu hyvin maisemaan. Sen käytöstä, kuten autolla ajosta sitä pitkin, ei aiheudu haittaa eikä häiriötä muille. Pengertien rakentamisessa on todella kyse vähäisestä rakentamisesta vesistöön.

ELY-keskuksen lausunnon johdosta hakija on todennut, että esillä oleva salmi ei ole mikään joki, jossa vesi virtaisi tiettyyn suuntaa. Virtaus ei voisi olla edes suurta salmen mataluuden ja kivikkoisuuden vuoksi. Vesi vaihtuu salmessa sen ulkopuolella sijaitsevan vesialueen vedenkorkeuden vaihtelun seurauksena riippumatta siitä, onko salmessa pengertie vai ei. Hakemuksen sijaintikartasta käy ilmi että vesi salmessa vaihtuu luoteis- ja kaakkoissuunnasta. Väite, että hanke pienentäisi veden vaihtuvuutta salmessa, onkin väärä. Hakemuksen sijaintikartasta selviää, että suunnittelukohteen lounaispuolella sijaitsevan vesialueen kautta pääsee kulkemaan suuremmillakin aluksilla. Tarvetta ei ole kulkea salmen kautta.

Salmen kautta ei ole mahdollista kulkea veneellä matalan vedenkorkeuden aikana. Järkevä ihminen ei mene moottoriveneellään ajelemaan matalaan ja kivikkoiseen salmeen. Suunnitelman mukaan siltarummun halkaisija on 2,5 metriä. Hakijat ovat valmiita siihen, että asennettavan siltarummun halkaisija on 3,4 metriä. Tällöin korkeuttakin on riittävästi veneellä kulkemiseen myös ylimmän vedenkorkeuden aikana. Tavanomaisen soutuveeneen leveys on alle 1,5 metriä, korkeus vedenpinnasta noin 0,5 metriä ja se vaatii vesisyvyyttä ainakin puoli metriä.

Keski-Savon ympäristölautakunnan lausunnon osalta hakija toteaa, että hankkeen vaikutusalueella ranta-alueet ovat hakijoiden omistuksessa. Näillä alueilla virkistyskäyttö on hakijoiden omaa virkistyskäyttöä. Edellä oli jo esillä, että hakijat ovat valmiita asentamaan salmeen rumpuputken, jonka halkaisija on 2,5 metrin sijasta 3,4 metriä. Pengertie ei vähennä veden vaihtuvuutta salmessa.

Muistutusten ja mielipiteiden osalta hakija toteaa, että ne tulisi jättää huomiotta jo sillä perusteella, ettei niistä käy ilmi, missä tilat sijaitsevat. Näiden sijaintia on hakijoiden toimesta jouduttu selvittämään. Kaikki nämä tilat sijaitsevat hankkeen vaikutusalueen ulkopuolella. Muistutukset ja mielipiteet kohdistuvat paljolti hankkeen vaikutusalueen ulkopuolelle, jopa hakijoiden omistamille maa-alueille. Muistutukset ja mielipiteet ovat perusteettomia. Näiden ilmeisenä tarkoituksena on viivyttää asian käsittelyä. Muistutusten ja mielipiteiden esittäjät haluaisivat estää perusteettomasti hakijoiden autolla pääsyn omistamalleen alueelle Isossa Pehesaassa.

Hakijoiden omistama metsä Isossa Pehesaassa on talousmetsää. Muistutuksissa ehdotettu puutavaran proomukuljetus kuuluu jo menneeseen aikaa. Haettu pengertie on välttämätön hakatun puutavaran kuljettamiseksi nopeasti kuorma-autoilla tehtaalle. Pengertie nostaa merkittävästi puutavaran kantohintoja Isossa Pehesaassa. Tiehanke on hyvin sopusoinnussa valtion tavoitteen parantaa metsätieverkkoa kanssa.

Edellä mainituilla hanketta vastustavilla ihmisillä ei ole tarvetta kulkea salmen kautta eikä kalastaa siellä. Heidän kulkemisestaan salmessa aiheutuisi haittaa ja häiriötä hakijoille sekä eläimille, kuten pesiville linnuille. Pengertien ja salmen ulkopuolella sijaitsevalla vesialueella on riittävästi tilaa kulkea yleiskäyttöoikeuden perusteella. He voivat harjoittaa virkityskalastusta jopa oman rantansa edustalla. Hankkeesta ei aiheudu menetyksiä heille. Heillä ei ole oikeutta määräillä hakijoita siitä, miten nämä käyttävät omistamaansa aluetta.

Hakemuksen täydennys

Hakija on 18.5.2021 täydentänyt hakemustaan pengertien pituus- ja poikkeileikkau- sekä karttapiirustuksilla. Niiden mukaan suunnitelmaa on muutettu siten, että pengertie on 0,2 metriä alkuperäistä suunnitelmaa korkeampi, jolloin sen tasausviivan korko on N2000 + 77,80 m. Suurimman rummun halkaisija on 3,4 metriä, sen yläpinta on tasolla N2000 + 77,90 m. Pengertie nousee rummun kohdalla 0,6 metriä tien tasausviivasta tasoon N2000 + 78,45 m. Suurennettu rumpu sopii hyvin maisemakuvaan ja sen vaikutus maisemaan on vähäinen.

ALUEHALLINTOVIKASTON RATKAISU

Ratkaisu

Aluehallintovirasto hylkää hakemuksen.

Perustelut

Vesilain 3 luvun 4 §:n 1 momentin mukaan lupa vesitaloushankkeelle myönnetään, jos:

- 1) hanke ei sanottavasti loukkaa yleistä tai yksityistä etua; tai
- 2) hankkeesta yleisille tai yksityisille eduille saatava hyöty on huomattava vertattuna siitä yleisille tai yksityisille eduille koituviin menetyksiin.

Vesialueella, jolla pengertie sijaitisi, on voimassa Saimaan alueen rantayleiskaava. Yleiskaavassa ei ole erityisiä kaavamääräyksiä vesialueen osalta. Tien rantautumiskohdissa Isossa Pehesaareessa ja Pienessä Pehesaareessa on voimassa Pehesaaren ranta-asemakaava. Isoon Pehesaareen on merkitty 7 rakennuspaikkaa loma-asunnoille ja muutoin saari on osoitettu maa- ja metsätalousalueeksi. Ranta-asemakaavassa on annettu kaavamääräyksiä rakennuspaikkojen koosta, rakennusten sijoittelusta, muodosta, väryksestä ja kattomateriaalista siten, että niiden tulee sopia ympäröivään luontoon eivätkä ne saa erottua siitä selvästi. Rakennuspaikkojen luonnontilaista rantaviivaa ei saa siirtää kaivamalla, louhimalla tai pengertämällä ja rantaviivan ja rakennusten välistä puustoa on käsiteltävä niin, ettei maisema oleellisesti muutu. Maa- ja metsätalousalueelle ei ole annettu erityisiä kaavamääräyksiä.

Kummassakaan kaavassa ei ole osoitettu varausta tieyhteydelle Pienestä Pehesaaresta Isoon Pehesaareen. Pehesaaren ranta-asemakaavassa on osoitettu ohjeellinen varaus venevalkamalle hakijan omistaman kiinteistön 171-408-10-42 alueella Pienen Pehesaaren etelärannalla. Tämä huomioon ottaen, kaavan mukaisia rakennuspaikkoja Isoon Pehesaareen osoitettaessa tai saarta muutoin maa- ja metsätalousalueeksi varattaessa ei maankäytön järjestämisen lähtökohtana ole mitä ilmeisimmin ollut tieyhteyden rakentaminen saareen. Aluetta on katsottu voitavan käyttää kaavan osoittamaan tarkoitukseen ilman kiinteää kulkuyhteyttäkin.

Hankkeesta saatava hyöty

Hakemuksen ja hakijan selityksen mukaan tieyhteyden rakentaminen Isoon Pehesaareen helpottaisi metsätaloustöitä ja loma-asutukseen varattujen rakennuspaikkojen rakennushankkeita. Rakentamisen jälkeen tietä tarvitaan kulkuyhteydeksi vapaa-ajan asunnoille. Tien rakentamisen ansiosta saareissa olevien tilojen, metsän ja vapaa-ajan asuntojen arvo kohotaisi merkittäväksi. Hakijan mukaan pengertie on välttämätön hakatun puutavaran kuljettamiseksi nopeasti kuorma-autoilla tehtaalles. Pengertie nostaa merkittävästi puutavaran kantohintoja Isossa Pehesaareessa.

Hankkeesta aiheutuvat menetykset

Rakentamisesta aiheutuu lyhytaikaista veden samentumista. Vesistöpengerrys kaventaa salmen vapaata vesialaa, mikä estää veden vaihtuvuutta salmessa ja voi ajan myötä johtaa pohjan liettymiseen, vesikasvillisuuden

runsastumiseen ja vedenlaadun paikalliseen heikkenemiseen. Saatujen lausuntojen mukaan rakenne saattaa myös aiheuttaa vesistön pohjan kohoamista rakenteen ympäristössä, mikä mataloittaa salmea välittömästi rakenteen läheisyydessä. Vaikka veden vaihtuvuuden turvaamiseksi salmeen on suunniteltu asennettavaksi kolme rumpuputkea, joista suurimman halkaisija on 3,4 metriä ja pienempien 1,0 metriä, riski veden vaihtuvuuden huonemiseen on olemassa, sillä salmen vapaa vesiala kapenee pengerryksen vuoksi huomattavasti. Pengerrys ei kuitenkaan vaaranna Vuoksen vesienhoito-suunnitelmassa vuosiksi 2016–2021 asetettua hyvän ekologisen tilan säilyttämisen tavoitetta vesialueella.

Pengertie muuttaa rantaviivaa sijaintialueellaan ja edellyttää myös rantapuuston poistamista. Lisäksi pengertie tulee näkymään salmen poikki kulkevana rakennelmana vesialueella (TSV N2000 + 77,8 m), joka keskikohdastaan nousee yli 2 metriä keskivedenpinnan N2000 + 76,18 m yläpuolelle tasoon +78,45 m. Rakennelman myötä salmialueen maiseman luonnontilaisuus salmialueelta tarkasteltuna häiriintyy, mutta pengertie tuskin näkyy mainittavasti Lihavaselällä kulkevalle vesistöväylälle. Rantakaavan laatimisen lähtökohtana on kuitenkin mitä ilmeisimmin ollut alueen luonnontilan säilyttäminen, koska Pehesaaren ranta-asemakaavassa on kaavamääräyksillä kielletty sellainen rakentaminen, jossa kaivetaan, louhitaan tai pengerretään rantaviivaa ja rakentamisen on muutoinkin edellytetty olevan maisemassa mahdollisimman huomaamatonta. Tämä käy ilmi myös kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen lausunnosta.

Muistuksissa on tuotu esiin, että saariston kesäasukkaat käyttävät salmea suojaiana ja lyhyempänä kulkureittinä. Asiakirjojen saadun selvityksen mukaan vedenpinnan vaihtelut alueella ovat suuret ja ne saattavat ilmastomuutoksen myötä vielä kasvaa. Hakemuksessa on esitetty aukon alikulkukorkeudeksi N2000 + 77,90 m, missä on otettu huomioon nykytilanteen kerran sadassa vuodessa toistuvan tulvakorkeuden vaatimus. ELY-keskuksen lausunnossa on arvioitu, että ilmastomuutokseen ja sen myötä nouseviin tulvakorkeuksiin varautumiseksi veneilyn mahdollistavan rumpuaukon alikulkukorkeuden tulisi olla N2000 + 78,10 m. Suunnitellulla rumpuputkella veneellä kulkeminen salmen läpi voikin tulevaisuudessa ajoittain vaikeutua tai estyä. Kulku salmesta on kuitenkin aina mahdollista kiertämällä Iso Pehesaaren ympäri. Salmessa harrastetaan myös uistelu- ja vetouistelukalastusta, mikä pengertien johdosta estyisi.

Etuvertailu

Pengertien rakentamisesta hakemuksen mukaiselle paikalle ja esitetyillä mitoilla aiheutuu vesilain 3 luvun 4 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettua suurempi yleisen tai yksityisen edun loukkaus. Siksi luvan myöntämisen edellytykset on arvioitava samaisen pykälän 1 momentin 2 kohdan mukaisesti etuvertailussa.

Tieyhteydestä aiheutuisi salmen ranta-asukkaille ja salmessa liikkuville maisemallista haittaa, haittaa alueen vakiintuneelle virkistyskäytölle ja se

kaventaishi yleiskäyttöoikeuden nojalla tapahtuvaa vesistöissä liikkumista. Haittoja on pidettävä vähäisinä ja ne aiheutuisivat yksityiselle ja yleiselle edulle. Hankkeesta aiheutuisi yksityisenä menetyksenä myös hankkeen edellyttämästä käyttöoikeudesta maksettava korvaus.

Pengertiestä aiheutuvasta vesialueen tilan huononemisesta on katsottava aiheutuvan vähäistä haittaa yksityiselle ja yleiselle edulle. Sen sijaan kaa-
van lähtökohdan vastaisesta rantaviivan luonnontilaisuuden muuttamisesta ja rakentamisesta, joka muuttaa maisemaa, voi katsoa aiheutuvan vähäistä suurempaa haittaa yleiselle edulle.

Hankkeesta koituu hyötyä hakijan yksityiselle edulle. Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaisesti, mikäli kaavoituksessa rakennuspaikkoja saareen osoitettaessa ei maankäytön järjestämisen lähtökohtana ole ollut tieyhteyden rakentaminen saareen, on tieyhteydestä katsottava koituvan vain vähäistä yksityistä hyötyä. Hankkeesta ei aiheudu hyötyä yleiselle edulle.

Koska hankkeesta aiheutuu vain vähäistä yksityistä hyötyä sekä vähäistä menetystä yksityiselle ja vähäistä suurempaa menetystä yleiselle edulle, ei hankkeesta saatava hyöty ole huomattava verrattuna siitä yleisille tai yksityisille eduille koituviin menetyksiin. Näin ollen luvan myöntämiselle ei ole edellytyksiä.

Sovelletut säännökset

Vesilain 2 luvun 7 §, 3 luvun 4 §:n 1 momentin 2 kohta, 5 §, 6 § ja 7 §

Lausuntoihin ja muistutuksiin vastaaminen

Koska hakemus on kokonaisuudessaan hylätty, enempi vastaaminen esitettyihin vaatimuksiin ja huomautuksiin ei ole tarpeen.

KÄSITTELYMAKSU JA SEN MÄÄRÄYTYMINEN

Käsittelymaksu on 2 860 euroa.

Lasku lähetetään erikseen Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskuksesta.

Maksu määräytyy valtion maksuperustelain (150/1992) nojalla annetun aluehallintoviraston maksuja koskevan valtioneuvoston asetuksen (1244/2018) mukaisesti. Asetuksen liitteenä olevan maksutaulukon mukaan vesilain 3 luvun mukaisen siltaa tai kuljetuslaitetta koskevan hakuksen käsittelystä perittävän maksun suuruus on 2 860 euroa.

PÄÄTÖKSESTÄ TIEDOTTAMINEN

Päätös

Hakija
Joroisten kunta
Rantasalmen kunta
Joroisten kunnan ympäristönsuojeluviranomainen
Rantasalmen kunnan ympäristönsuojeluviranomainen
Etelä-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, ympäristö ja luonnon-
varat -vastuualue
Pohjois-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, kalatalousviran-
omainen
Suomen ympäristökeskus

Päätöksestä tiedottaminen

Ilmoitus päätöksestä lähetetään niille, joille hakemuksesta on annettu erikseen tieto sekä niille, jotka ovat tehneet muistutuksen asiassa.

Aluehallintovirasto tiedottaa päätöksen antamisesta julkaisemalla kuulutuksen ja päätöksen aluehallintovirastojen verkkosivuilla (<https://ylupa.avi.fi/fi-FI>).

Tieto kuulutuksesta julkaistaan myös Joroisten ja Rantasalmen kuntien verkkosivuilla.

MUUTOKSENHAKU

Päätökseen saa hakea muutosta Vaasan hallinto-oikeudelta valittamalla.

Liite

Valitusosoitus

ASIAN KÄSITTELIJÄT

Asian ovat ratkaisseet ympäristöylitarkastaja Hennamaarit Korhonen ja johtaja Johanna Ahonen (asian esittelijä).

Asiakirja on hyväksytty sähköisesti. Merkintä sähköisestä hyväksymisestä on asiakirjan viimeisellä sivulla.

VALITUSOSOITUS

Tähän aluehallintoviraston päätökseen tai siitä perittävään maksuun voi hakea muutosta kirjallisella valituksella. Valituksen saa tehdä sillä perusteella, että päätös on lainvastainen.

Päätöksestä voivat valittaa asianosaiset, sekä vaikutusalueella ympäristön-, terveyden- tai luonnonsuojelun tai asuin-ympäristön viihtyisyyden edistämiseksi toimivat rekisteröidyt yhdistykset tai säätiöt, sijaintikunta ja vaikutusalueen kunnat ja niiden ympäristönsuojeluviranomaiset, sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset ja muut asiassa yleistä etua valvovat viranomaiset.

Asian käsittelystä hallinto-oikeudessa voidaan periä oikeudenkäyntimaksu siten kuin tuomioistuinmaksu-laissa (1455/2015) ja oikeusministeriön asetuksessa tuomioistuinmaksulain 2 §:ssä säädettyjen maksujen tarkistamisesta (1383/2018) säädetään. Maksun suuruus on 260 euroa. Tuomioistuinmaksulaissa on erikseen säädetty tapauksista, joissa maksua ei peritä. Tarkempia tietoja maksuista saa hallinto-oikeudesta.

Toimi näin

Jos haet muutosta aluehallintoviraston päätökseen, tee kirjallinen valitus Vaasan hallinto-oikeuteen ennen valitusajan päättymistä. Valitusaika päättyy **11.10.2021**.

Valitusaika määräytyy seuraavasti:

- Päätöksen tiedoksisaannin katsotaan tapahtuneen viimeistään seitsemäntenä (7.) päivänä siitä, kun aluehallintovirasto on julkaissut päätöksen verkkosivuillaan.
- Valitusaika on 30 päivää päätöksen tiedoksisaannista.
- Kun määräaika lasketaan, sitä päivää, kun päätös on saatu tiedoksi, ei oteta lukuun.
- Jos määräajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, jouluaatto, juhannusaatto tai arkilauantai, määräaika päättyy ensimmäisenä arkipäivänä sen jälkeen.

Ilmoita valituksessa

- valittajan nimi, postiosoite, puhelinnumero ja muut tarpeelliset yhteystiedot, kuten sähköpostiosoite. Jos valittajana on yhteisö, ilmoita sen nimi ja yhteystiedot.
- laillisen edustajan, asiamiehen tai muun valituksen laatineen henkilön nimi ja postiosoite, puhelinnumero ja muut tarpeelliset yhteystiedot, kuten sähköpostiosoite
- sellainen postiosoite ja mahdollinen muu osoite, johon oikeudenkäyntiin liittyvät asiakirjat voidaan lähettää (prosessiosoite). Hallinto-oikeus voi valita, mihin osoitteeseen se toimittaa asiakirjat, jos sille on ilmoitettu useampia prosessiosoitteita tai jos yhtäkään ilmoitettua yhteystietoa ei ole nimetty prosessiosoitteeksi.
- päätös, johon haetaan muutosta
- päätöksen kohta, johon haetaan muutosta
- mitä muutoksia päätökseen vaaditaan
- perusteet, joilla muutosta vaaditaan
- mihin valitusoikeus perustuu, jos valituksen kohteena oleva päätös ei kohdistu valittajaan

Yhteystietojen muutoksesta on ilmoitettava viipymättä hallinto-oikeudelle valituksen vireillä olon aikana.

Valituksen liitteet

- aluehallintoviraston päätös, johon muutosta haetaan (alkuperäisenä tai jäljennöksenä)
- asiakirjat, joita käytetään vaatimusten tukena (jollei niitä ole toimitettu jo aiemmin aluehallintovirastoon)
- valtakirja
 - asiamiehen on liitettävä valitukseen valittajalta saatu valtakirja – ellei hän ole asianajaja, julkinen oikeusavustaja tai sellainen oikeudenkäyntiavustaja, joka määrittellään luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista annetussa laissa (715/2011).
 - asiamiehen ei tarvitse toimittaa valtakirjaa, jos hallinto-oikeuteen toimitetaan sellainen sähköinen asiakirja, jossa on selvitys asiamiehen toimivallasta. Asiamiehen ei myöskään tarvitse esittää valtakirjaa, jos valittaja on antanut valtuutuksen suullisesti tuomioistuimessa tai jos asiamies on toiminut asiamiehenä asian aikaisemmassa käsittelyvaiheessa.

Lähetä valitus hallinto-oikeuteen

Hallinto-oikeuden yhteystiedot ovat:

Vaasan hallinto-oikeus
Korsholmanpuistikko 43, 4. krs (käyntiosoite)
PL 204, 65101 Vaasa (postiosoite)

sähköposti: vaasa.hao@oikeus.fi

puhelinvaihte: 029 56 42 611
asiakaspalvelu: 029 56 42 780 (avoinna ma–pe kello 8.00–16.15)
telekopio (fax): 029 56 42 760

Valituksen saapuminen määräajassa on valittajan vastuulla, kun se lähetetään postitse, sähköpostitse, telekopiona tai lähetin välityksellä. Suljetussa laitoksessa oleva henkilö voi antaa valituskirjelmän valitusajan kuluessa myös sille henkilölle, joka on määrätty laitoksessa tätä tehtävää hoitamaan tai laitoksen johtajalle.

Valituksen on oltava perillä hallinto-oikeuden kirjaamossa viimeistään valitusajan viimeisenä päivänä ennen hallinto-oikeuden aukioloajan päättymistä.

Valituksen voi tehdä myös hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelussa osoitteessa
<https://asiointi2.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet>

Tämä asiakirja ISAVI/4995/2019 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument ISAVI/4995/2019 har godkänts elektroniskt

Ahonen Johanna 01.09.2021 11:35

Korhonen Hennamaarit 01.09.2021 12:52